

El Centre Delàs d'Estudis per la Pau és membre de l'ENAAT (European Network Against Arms Trade), del WRI (War Resisters International), del IPB (International Peace Bureau) i col·laborador del SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute)

DESEMBRE 2015

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

Hiroshima, Japó, 1945

SUMARI

Cal abolir les armes
nuclears 1

Contribució de les empreses
espanyoles al finançament de
l'armament nuclear. 2
Xavier Bohigas
i Teresa de Fortuny

Situació actual de l'arsenal
nuclear mundial 5
Teresa de Fortuny
i Xavier Bohigas

La meua crida al món 8
Masashi Teshima

La meua experiència d'un
bombardeig i el desig per un
món en pau lliure d'armes
nuclears 9
Kuniko Kimura

Cal abolir les armes nuclears

Aquest passat mes d'agost es van complir setanta anys del llançament, per part dels EUA, de dues bombes atòmiques sobre les ciutats d'Hiroshima i Nagasaki. El Centre Delàs d'Estudis per la Pau ha volgut aprofitar l'aniversari per recordar aquella barbàrie. I cap altre record podia ser més adequat que el de dos testimonis d'aquell moment. Per això i coincidint amb la visita a Europa de dos *hibakusha* (supervivents en japonès), des del Centre Delàs es va organitzar una sèrie d'activitats (conjuntament amb l'organització japonesa Gensuikyo i l'*International Peace Bureau*) al voltant dels *hibakusha*, amb l'objectiu de difondre tant les seves experiències personals com el fet que, encara avui, el món està sotmès al perill de l'existència d'unes 16.000 bombes nuclears.

El Centre Delàs és membre de la campanya internacional ICAN (*International Campaign Against Nuclear Weapons*) en contra de les armes nuclears i les activitats esmentades es van emmarcar en aquesta campanya. Així, es va celebrar una recepció amb l'actual alcaldessa de Barcelona, un acte divulgatiu a Sant Cugat del Vallès amb la participació dels dos supervivents de l'holocaust atòmic i una trobada al Congrés de Diputats entre els dos *hibakusha* i diputats dels grups parlamentaris de la cambra legislativa, llevat del PP i UPyD, que no van assistir-hi.

En aquests moments, hi ha un grup nombrós de països que han manifestat la seva voluntat d'impulsar, de forma decidida, les vies necessàries per aconseguir un acord (pág. 2 ►)

(► pág. 1) internacional d'eliminació total i prohibició de l'arsenal nuclear. Fins ara l'Estat espanyol no forma part d'aquest conjunt de països. Aquesta trobada amb diputats tenia com a objectiu conscienciar els representants del poder legislatiu per tal que empenyin el govern espanyol a afegir-se a aquests països i a implicar-se en aquesta tasca.

Fins no fa gaire, el perill que representa l'existència de les armes nuclears no formava part del debat polític i social. No obstant això, els dar-

ers anys, gràcies a un major coneixement, per part de la comunitat internacional, de l'amenaça implícita a l'armament nuclear, aquesta situació està canviant. Gradualment, aquest tema va recuperant un espai a l'agenda internacional.

Aquest número del Materials de Treball recull, precisament, el contingut de les intervencions de l'acte celebrat a Sant Cugat: els dos parlaments dels convidats japonesos i una exposició, a càrrec del Centre Delàs, de la situació actual de l'arsenal nuclear mundial.

Contribució de les empreses espanyoles al finançament de l'armament nuclear

Les empreses que fabriquen armes nuclears necessiten les entitats financeres per realitzar les seves activitats, com qualsevol altra indústria. Així, els bancs poden ajudar aquestes empreses concedint-los crèdits, gestionant la col·locació de bons o accions que emeten les empreses, o fins i tot formant part del seu accionariat.

El nombre d'entitats financeres que col·laboren amb empreses que produeixen o gestionen armes nuclears és important. L'informe *Don't bank on the Bomb*, publicat recentment per l'ONG neerlandesa PAX, afirma que han detectat 382 bancs, companyies d'assegurances, fons de pensions i gestors d'actius de 27 països que han realitzat, des de 2012, inversions significatives en la indústria d'armes nuclears. D'aquestes entitats financeres, 238 tenen la seva seu a Amèrica del Nord, 76 la tenen a Europa, 59 a Àsia i el Pacífic i 9 a l'Orient Mitjà. No s'ha trobat cap entitat amb seu a l'Àfrica que estigui involucrada en el finançament d'armament nuclear. L'informe recull únicament les entitats financeres que han donat crèdits a les empreses nuclears i aquelles institucions privades que tenen un mínim del 0,5% de les accions o bons d'alguna de les empreses nuclears.

L'informe identifica 26 empreses relacionades amb la fabricació, manteniment o modernització de l'armament nuclear. Aquestes empreses tenen la seu en algun dels estats següents: França, l'Índia, Itàlia, Països Baixos, la Gran Bretanya i els Estats Units d'Amèrica. Pot sorprendre que no hi hagi cap empresa russa o xinesa. La raó és

simple: l'activitat industrial vinculada a les armes nuclears de Rússia, la Xina, el Pakistan i Corea del Nord va a càrrec d'empreses estatals, de titularitat pública, i l'informe només recull informació sobre empreses privades. Ben al contrari, als EUA, Gran Bretanya, França i l'Índia, aquestes activitats es duen a terme amb una estreta col·laboració entre agències estatals i l'empresa privada.

Quines són aquestes empreses? N'hi ha de ben conegudes com Boeing, que fabrica míssils a més d'avions comercials. D'altres són gegants de la producció d'armes com Airbus, General Dynamics, Finmeccanica, Lockheed Martin, Raytheon, Safran, Thales. I d'altres són més desconegudes.

Els nou estats nuclearment armats (EUA, Rússia, la Xina, Gran Bretanya, França, Israel, el Pakistan, l'Índia i Corea del Nord) tenen en marxa programes de modernització del seu armament nuclear amb uns pressupostos multimilionaris que, s'estima, superen, entre tots, els 100.000 milions de dòlars anuals. La major part del finançament de la indústria nuclear militar prové dels pressupostos anuals de cada un dels estats. Les dades que presenta l'informe *Don't bank on the Bomb* fan referència únicament al finançament privat i no a les inversions públiques.

La majoria de la gent pensa que les armes nuclears són inacceptables i que s'haurien d'eliminar. Aquest estat d'opinió fa que algunes entitats financeres hagin fet desinversions en empreses

nuclears o que no acceptin realitzar operacions financeres amb aquestes empreses. Així, el fons d'inversió neerlandès ABP va liquidar les seves relacions financeres amb l'empresa índia de producció d'armes nuclears Larsen & Toubro; el banc suec Nordea ha exclòs l'empresa Boeing a causa de la seva relació en el programa de modernització dels míssils nuclears Trident. Altres entitats especifiquen, en el seu codi de conducta, que no faran negocis amb empreses relacionades amb la producció d'armament nuclear. L'informe assenyala 53 institucions financeres que prohibeixen o limiten les inversions en productors d'armes nuclears.

I quines són les institucions que financen les empreses que fabriquen armes nuclears, o tenen accions d'aquestes empreses? La gran majoria dels grans bancs, moltes companyies d'assegurances, fons d'inversió, etc. La llista és llarga. I l'Estat espanyol està representat per quatre entitats. Són: Acciona, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, Banco Santander i Banc de Sabadell, i han posat a disposició de les empreses que fabriquen armes nuclears, des de l'any 2012, un total de més de 5.200 milions de dòlars, cada una d'elles amb un grau d'implicació diferent.

Acciona, empresa d'enginyeria civil dedicada a la promoció i gestió d'infraestructures i energies renovables, té una participació de 354 milions de dòlars de l'empresa francesa Thales. Segons el SIPRI, Thales és un dels deu primers productors d'armes del món, i està especialitzada en sistemes electrònics. Thales, juntament amb Airbus (abans EADS), Safran, SNPE i DCNS, va obtenir

José Manuel Entrecanales, president d'Acciona

un contracte el desembre de 2004 per construir el nou míssil nuclear M51 que s'instal·larà en els nous submarins francesos. És una mica xocant que una empresa que presumeix de ser líder en energies renovables i que, segons el seu pla director de sostenibilitat, està compromesa en el desenvolupament sostenible, tingui accions d'una empresa que, entre altres coses, fabrica míssils nuclears.

És habitual que els bancs formin consorcis per concedir crèdits si les quanties sol·licitades són enormes. El BBVA, el banc de Santander i el banc de Sabadell han participat en alguns d'aquests consorcis que han concedit crèdits a algunes empreses fabricants d'armes nuclears.

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA) ha atorgat préstecs per un total estimat de 2.776 milions de dòlars a les empreses d'armes nuclears. Són préstecs concedits per un consorci de bancs i el BBVA hi té una participació. Les empreses beneficiàries dels préstecs en què el BBVA ha participat són: Aecom (la part concedida pel BBVA puja a 325 milions de dòlars); Airbus (297 milions de dòlars), Babcock & Wilcox (68 milions de dòlars), Boeing (1.062 milions de dòlars), Finmeccanica (275 milions de dòlars), General Dynamics (205 milions de dòlars), Honeywell International (264 milions de dòlars), Jacobs Engineering (192 milions de dòlars) i Thales (88 milions de dòlars).

A més el BBVA ha subscrit emissions de bons per un total estimat de 394 milions de dòlars de les companyies Aecom, Airbus, Boeing, Finmeccanica i Honeywell International.

A què es dediquen aquestes empreses finançades pel BBVA? Per exemple, Aecom, juntament amb Babcock & Wilcox, CH2M Hill i Northrop Grumman han constituït una empresa conjunta que gestiona el *Nevada Test Site*, l'indret on es van fer alguns assajos amb armes nuclears nord-americanes i on ara es realitzen els assajos subcrítics. Aecom també està implicada en el laboratori nuclear de Los Alamos (EUA). Boeing desenvolupa el míssil intercontinental nuclear nord-americà Minuteman. Els submarins nuclears nord-americans van equipats amb aquests míssils amb càrrega nuclear, estan en màxima alerta permanentment i poden disparar un míssil amb molt poc temps.

En la memòria de l'any 2014, el president del BBVA, en la seva carta de presentació, diu que en el 2014 han continuat "trabajando por un futuro mejor para las personas". No compartim aquest punt de vista, entre altres coses perquè finançar armes nuclears no significa treballar per un món millor, sinó tot el contrari.

El Banco Santander ha participat, conjuntament amb altres bancs, en la concessió de préstecs. La part que correspon al B. Santander puja fins a un total estimat de 1.441 milions de dòlars. Les empreses i les parts concedides en préstec pel B. Santander són les següents: Airbus (297 milions de dòlars), Boeing (142 milions de dòlars), Finmeccanica (390 milions de dòlars), Fluor (90 milions de dòlars), General Dynamics (35 milions de dòlars), Honeywell International (135 milions de dòlars), Safran (121 milions

de dòlars) i Thales (230 milions de dòlars). El Banco Santander va subscriure emissions de bons de les empreses nuclears Airbus, Boeing, Finmeccanica i Fluor per un total de 234 milions de dòlars.

En el document Responsabilitat Social Corporativa del Grupo Santander es diu: "...compromisos que el Grupo adquiere para que sus actividades resulten beneficiosas a largo plazo en los entornos económicos, sociales y ambientales en los que está presente." Així, sembla que el Grupo Santander considera la fabricació d'armes nuclears com una activitat beneficiosa.

I, per acabar aquesta relació, el Banc de Sabadell ha atorgat préstecs a l'empresa Orbital ATK per un valor estimat de 29 milions de dòlars. Orbital ATK, conjuntament amb Lockheed Martin, produeix els sistemes de propulsió de míssil nuclear Trident II (D5). A l'informe anual de 2013, sobre Responsabilitat Social Corporativa del B. de Sabadell es diu que una de les línies d'actuació del banc serà "potenciar l'orientació ètica en totes les nostres activitats". Està clar que l'ètica del Banc de Sabadell no coincideix amb la nostra.

Així l'Estat espanyol ha participat en més 5.200 milions de dòlars en el negoci d'empreses productores o gestores de l'armament nuclear des de l'any 2012. Cal dir que no podem assegurar que aquests diners s'hagin utilitzat en la fabricació d'armes nuclears directament ja que les empreses i els bancs no especifiquen en què utilitzen les inversions realitzades en aquests empreses.

La campanya Banca Armada ha denunciat en les juntes d'accionistes dels bancs, en diverses ocasions, les inversions en armes convencionals i nuclears.

Les armes nuclears són les úniques armes de destrucció massiva que encara no estan explícitament prohibides pel dret internacional. Des de fa temps la ciutadania lluita per aconseguir-ho. El finançament a les empreses que fabriquen o gestionen l'armament nuclear és un obstacle important per aconseguir un món lliure d'armes nuclears.

Xavier Bohigas
i Teresa de Fortuny

Situació actual de l'arsenal nuclear mundial

Bombarder B-52 de la Força Aèria d'EUA

A partir de l'any 1945 el volum de l'arsenal nuclear mundial va anar creixent fins arribar el 1986 a un màxim de 65.000 bombes. Actualment és d'unes 16.000-17.000 bombes, gràcies, en part, als diversos tractats bilaterals de reducció dels arsenals dels EUA i Rússia (entre tots dos posseïxen més del 90% del total). Els estats nuclearment armats són: EUA, Rússia, Gran Bretanya, la Xina, França, Israel, Índia, el Pakistan i Corea del Nord. Aquesta disminució tan important (de 65.000 a 16.000) no significa pas una disminució equivalent del perill associat a un conflicte nuclear.

Efectivament, en cas d'un conflicte bèl·lic nuclear, en què es fes explotar només menys de l'1% de l'arsenal mundial, els efectes serien d'abast planetari. Estudis científics de modelització climàtica indiquen que, en cas d'explosió d'unes 100 bombes de la potència de la llançada sobre Hiroshima, hi hauria un canvi substancial del clima global (no restringit a la zona d'explosió, sinó que afectaria tot el planeta). Explicquem breument per què: les explosions en una zona urbana i poblada causarien grans incendis, aquests generarien fum, sutge i cendres que pujarien a l'alta atmosfera, actuarien com un parasol respecte la radiació solar i farien que disminuís la radiació solar a la superfície terrestre. Baixaria la temperatura i, per tant, també l'evaporació de les aigües. El

resultat: disminucions de temperatura i pluviositat que provocarien una caiguda dràstica de la producció agrícola i portaria a més de 2.000 milions de persones a una situació de risc alimentari.

D'altra banda, diversos informes de l'ONU i de la Creu Roja ens alerten que l'explosió d'una sola bomba nuclear sobre una ciutat provocaria una catàstrofe humanitària de tal magnitud que les infraestructures sanitàries i d'emergència serien incapaces d'atendre els supervivents. Aquesta situació és aplicable fins i tot als països més desenvolupats.

En el cas d'Hiroshima i Nagasaki, les bombes van matar instantàniament moltíssima gent, però també molta altra gent va morir després a conseqüència de les ferides i dels efectes retardats de la pluja radioactiva posterior. Però, a més, els efectes de la radiació s'han transmès a generacions posteriors. Un informe de la Creu Roja japonesa assenyala que els seus hospitals, encara avui, 70 anys després, continuen atenant cada any milers de supervivents i milers de descendents d'aquests supervivents. Actualment, les bombes en situació de màxima alerta dels EUA i Rússia (instal·lades en míssils Minuteman i Topol, respectiv.) tenen potències de 350kt, una potència molt major que la d'Hiroshima (15kt) i Nagasaki (20kt). Encara, però, hi ha

bombes de major potència, fins a 1.000 kt. Avui, el dany humanitari seria, per tant, molt major.

El Tractat de no Proliferaió Nuclear (TNP) és un tractat internacional (que aplega gairebé la totalitat d'estats de l'ONU) signat l'any 1968. Dels estats nuclears en són part EUA, Rússia,

L'esborrany de Document Final de la Conferència plantejava la celebració d'una conferència, abans de l'1 de març de 2016, per crear una ZLAN a l'Orient Mitjà. Els EUA, Gran Bretanya i Canadà es van negar a la realització d'aquesta Conferència. I pel que fa a l'acord de desarmament, els estats armats nuclearment s'hi van oposar. Alguns dels estats amb armes nuclears

Míssils balístics DF-21D de Xina

Gran Bretanya, la Xina i França (que a més són els membres permanents del Consell de Seguretat de Nacions Unides). No en formen part Israel, l'Índia, Pakistan i Corea del Nord, que, per tant, no estan sotmesos a les inspeccions de l'OIEA (Organisme Internacional d'Energia Atòmica). L'Article VI del tractat diu que els Estats Part es comprometen a emprendre negociacions sobre un tractat de desarmament general i complet sota un estricte control internacional. El TNP estableix també que cada cinc anys es farà una revisió dels seus continguts i objectius.

La darrera Conferència de revisió (maig 2015) havia despertat grans expectatives, sobretot per dues qüestions. Una feia referència a l'aplicació de la resolució de la Conferència de Revisió de 1995, on es jutjava convenient declarar l'Orient Mitjà com a zona lliure d'armes nuclears (ZLAN). I l'altra qüestió, que havia suscitat molt d'interès, era que s'esperava que es donés un impuls decidit al desarmament nuclear.

(i els seus aliats) van rebutjar que els arsenals nuclears existents suposin un risc. És més, van al·legar que les armes nuclears proporcionen seguretat. El Document Final no es va aprovar.

Sembla clar que els estats nuclears no tenen voluntat de desarmar-se. Tampoc sembla massa probable que, a partir del TNP, s'aconsegueixi l'acord d'eliminació de les armes nuclears.

Els estats nuclears no només no tenen voluntat d'eliminar les seves armes nuclears, sinó que hi estan destinant molts diners. Tenen uns programes multimilionaris d'inversions en renovació i millora dels seus arsenals nuclears: bombes, vehicles de transport i instal·lacions. Per exemple, els EUA tenen previst invertir un milió de milions de dòlars en els propers 30 anys per a la modernització del seu arsenal nuclear.

Perills inherents a la sola existència de les armes nuclears:

1. Accidents relacionats amb armes nuclears. N'hi ha documentats molts i un bon nombre de greus. Causes de tot tipus: meteorològiques, errors tècnics, errors humans...
2. Possibilitat d'inici d'un conflicte nuclear a causa d'un error humà o tècnic (exemple: falses alertes d'atac causades per errors tècnics en els sistemes de detecció de míssils atacants: en una ocasió es va trobar en els dispositius de detecció un xip d'ordinador defectuós, en una altra es va deixar erròniament una cinta enregistrada de prova....).
3. Un conflicte nuclear també es podria originar arran d'un ciberatac que incidís en els sistemes de detecció d'alerta ràpida de míssils atacants i que simulés un atac enemic amb míssils. Un indicatiu de la transcendència de la problemàtica dels ciberatacs és l'acord recent entre els EUA i la Xina sobre ciberatacs en l'àmbit comercial.
4. S'han fet molts assajos amb armes nuclears, tant atmosfèrics com subterranis. Un total de 2.055 proves, més del 50% corresponent als EUA. Avui dia hi ha un Tractat que prohibeix les proves atmosfèriques, però, anys enrere, van ser causa de perjudicis per a la població i per a l'entorn. Els estats autors de les proves nuclears (EUA, Rússia, França, Gran Bretanya, Índia, Pakistan i Corea del Nord) van exposar la població als efectes directes de la radiació, van contaminar les seves llars i fonts alimentàries i van deixar quantitats substancials de radionúclids de llarga vida a sota terra i sota el mar.

Potser s'obre una escletxa a l'optimisme de cara al futur: diverses trobades internacionals celebrades els darrers anys han avaluat amb profunditat els efectes humanitaris derivats d'una explosió nuclear i han contribuït a la visibilització del problema i a la conscienciació de la necessitat urgent de prohibir les armes nuclears. Són les Conferències Internacionals sobre l'Impacte Humanitari de les Armes Nuclears (Oslo 2013, Nayarit -Mèxic-, principis de 2014 i Viena, desembre de 2014).

Gràcies a les Conferències d'Oslo, Nayarit i Viena, la comunitat internacional disposa d'una informació àmplia i, en alguns aspectes nova, sobre els riscos humanitaris i mediambientals derivats de l'ús, encara que fos accidental, de les armes nuclears i sobre la manca de capa-

citat d'assistència adequada a les víctimes. Algunes de les conclusions a què s'ha arribat en aquestes tres cimeres són:

- L'ús d'armament nuclear, per limitat que sigui, tindrà conseqüències catastròfiques i duradores (dècades) per a la salut humana, el medi ambient, el clima i el desenvolupament econòmic. També pot provocar danys genètics als fills dels supervivents. Els informes dels hospitals de la Creu Roja japonesa ens ho demostren. També ho confirmen els estudis sobre els efectes de les proves nuclears.
- No existeix, a nivell internacional, cap mitjà efectiu i viable de socórrer l'alt nombre de supervivents d'una explosió nuclear.
- Les conseqüències humanitàries d'una explosió nuclear no es restringirien a la zona on es produís, sinó que afectarien altres països i les seves poblacions. Per tant, la mera existència de les armes nuclears i el risc del seu ús, intencionat o accidental, és una preocupació mundial.
- La possibilitat de detonacions accidentals d'armes nuclears continua sent un perill molt real. Des de 1945, s'han donat molts errors de funcionament, falses alarmes i interpretacions errònies d'informació que han dut gairebé a la detonació intencionada o accidental d'armes nuclears.

Un senyal del creixement de la consciència sobre la necessitat d'abolir les armes nuclears és el suport de 155 estats (més del 80% dels membres de Nacions Unides) a la Declaració Conjunta sobre les Conseqüències Humanitàries de les Armes Nuclears presentada l'octubre de 2014 a l'Assemblea General.

Aquest major coneixement sobre les conseqüències catastròfiques de l'ús de l'armament nuclear ha enfortit el moviment antinuclear. La fita és aconseguir un tractat de prohibició i eliminació total de les armes nuclears. Si un tractat d'aquestes característiques es va aconseguir per a les armes biològiques i per a les armes químiques, també es pot aconseguir per a les armes nuclears.

*Teresa de Fortuny
i Xavier Bohigas*

La meva crida al món

Acabava de complir tres anys quan la bomba atòmica va ser llançada sobre Hiroshima el 6 d'agost de 1945. Segurament hauré vist un munt de coses terribles, però els meus records estan fragmentats, era un nen petit. Recordo haver vist un incendi forestal a l'oest, cap a Koi. Cremava furiosament vermell. En el moment de l'atemptat, estava dins de casa a Ushita-machi, a la part nord de la ciutat d'Hiroshima. En el registre metge, es diu que em trobava a 2,5 quilòmetres de distància del centre de l'explosió. Però aquesta és una distància mitjana entre Ushita-machi i l'epicentre. D'acord amb el llibre de registre inicial que se'm va lliurar, em trobava sol a 1,8 quilòmetres de la zona zero.

El matí del 6 d'agost, el meu pare va tornar a casa per fer la migdiada després d'acabar el seu torn de nit com a guàrdia antiaeri. Treballava a l'Oficina de Comunicacions d'Hiroshima, situada a només 1,2 quilòmetres del centre de l'explosió. El meu pare hagués perdut la vida d'haver-se quedat de servei.

Sorpresa per l'intens flaix, es va aixecar d'un salt i va córrer cap a les escales del segon pis. En aquest moment, va caure fins a baix. Tots els vidres de les finestres de la casa van explotar, excepte el vidre de diamant de l'armari a la cuina. El sostre va ser arrencat, de nit podíem veure la lluna des de l'habitació.

La meva mare estava en una habitació assolellada prop de l'entrada, i tenia trossos de vidre enganxats al seu cos. Afortunadament, la nostra veïna era infermera i va tractar les seves ferides. La meva germana de 10 mesos d'edat estava dormint davant d'una finestra assolellada, i per sort aquell dia estava dormint darrere d'una gran bossa de futon (roba de llit d'estil japonès) d'esquena a la finestra i va resultar ferida. Jo estava jugant a l'entrada i em vaig quedar miraculosament fora de perill.

Per casualitat, una parella acabada de casar de familiars s'havia allotjat a casa des de la nit anterior, perquè el marit havia d'ingressar al servei militar. Aquell matí, sortiren cap a la Training Ground West. El meu pare es va anar allà per comprovar que estiguessin fora de perill, però va trobar només als soldats morts al camp d'entre-

nement. Com els cossos estaven carbonitzats, no se'ls podia identificar. Va renunciar a trobar-lo i va tornar a casa.

En el seu camí de tornada a casa, el meu pare va trobar la jove dona, que tenia cremades greus. Es va enfonsar per la carretera. El meu pare es va donar pressa per demanar prestat un cotxe a un agricultor que hi era a prop. Després de portar-la de tornada a casa, el meu pare va tractar les seves cremades amb oli de zinc, que li va donar la infermera que vivia al costat. Recordo l'olor pudent de les cremades infestades de cucs. No estic segur, però crec que tractava de consolar-la, dient-li: "Els avions enemics són mala sort."

La jove vídua es va tornar a casar després. Tenia cicatrius des del coll fins al pit. Potser a causa d'això, es queixava de la calor cada estiu. Estava agraïda amb la nostra família per haver-la salvat. Després del matrimoni, va tenir un nadó, però lamentablement el nen va néixer amb una deficiència mental. 20 anys després de l'atac, va morir de càncer de tiroide. Crec que el seu càncer va ser causat per la radiació de la bomba atòmica.

Em vaig indignar quan vaig tenir constància pels mitjans de comunicació que els científics del Projecte Manhattan s'esperaven l'enorme poder explosiu de la bomba atòmica. No obstant això, no tenien ni idea del mal que tindria l'explosió a llarg termini i de les seqüeles que es causarien per la radiació. Aquesta és la naturalesa única i diabòlica de les armes nuclears.

Al final de l'estiu va circular un rumor per Hiroshima que deia que la vegetació no tornaria a créixer durant 75 anys, així que la meva família es va mudar a la prefectura de Tottori on vivien els meus avis. El meu pare es va quedar només a Hiroshima pel seu treball. Recordo que em vaig anar en un tren ple de gent, a Hiroshima el menjar s'estava acabant. Les meves germanes ja hi eren, i assistien a l'escola primària des de casa.

Un any més tard el meu pare va venir a Tottori a viure amb nosaltres, després que se li va concedir la seva petició de canvi de lloc de treball. 10 anys més tard, va haver de tenir una cirurgia a causa d'un càncer d'estómac, i 24 anys més

tard, va morir de càncer de maxil·lar (mandíbula superior) als 60 anys. Llavors no sabia quina era la causa de la mort, però ara estic segur que els seus càncers van ser causa de la radiació de la bomba atòmica. Si no, ¿què seria?

Les armes nuclears han estat l'enemic dels meus pares. Els efectes de la radiació continuen avui en dia, i seguiran en el futur. Es diu que en l'actualitat les armes nuclears tenen 1.000 vegades més poder destructiu que les bombes d'Hiroshima i Nagasaki. Els éssers humans seran aniquilats si una guerra nuclear esclata. Les

armes nuclears estan fora de control humà. Els éssers humans no poden coexistir amb les armes nuclears. Per crear un món veritablement pacífic, les armes nuclears han de ser prohibides i eliminades. Anem a treballar junts per aconseguir un món sense armes nuclears.

*Masashi Teshima
Hiroshima hibakusha (Supervivent d'Hiroshima)
Vicepresident de la Federació d'organitzacions
de supervivents de la bomba atòmica a Tòquio
(TOYUKAI)*

La meva experiència d'un bombardeig i el desig per un món en pau lliure d'armes nuclears

No recordo molt de la bomba atòmica, era molt jove en aquest moment. A més, la meva mare no va voler explicar molt sobre el bombardeig. Es va limitar a dir: "Va ser un infern vivent." Però m'agradaria compartir amb vostès la meva experiència de la bomba atòmica sobre la base dels meus pocs records i el que he sentit de la meva mare i el meu germà.

En el moment de l'atemptat, era a casa a Hiroshima, es troba a només 1,7 quilòmetres de distància del centre de l'explosió. Tenia 5 anys. Just abans de les 8:15h, quan estava a punt de sortir de casa corrent per fer un encàrrec per la meva mare a casa d'un amic a l'altra banda del carrer, vaig sentir el rugit d'un avió.

En el moment en què vaig dubtar a sortir, em va envoltar una espurna enlluernadora, el so de l'explosió, i tot el que ens envoltava es va quedar en la foscor. Alhora, el meu germà va caure sobre mi. Quan, després d'un temps, em vaig aixecar, vaig veure que la casa estava inclinada; les seves parets havien caigut; i dins de la casa hi havia un caos. La meva mare pensava que la bomba havia colpejat la casa, així que ens va agafar i vam sortir corrent.

Al carrer, la gent estava en estat de pànic, alguns corrent, altres caminant en silenci, i altres enfonsant-se. Patien lesions i cremades greus que impedièren distingir entre homes i dones. Afortunadament, els meus familiars van estar fora de

perill, excepte la meva mare que tenia una lesió lleu al cap a causa d'una rajola que li va caure a sobre.

De camí al refugi, ens trobem amb una nena que cremada en tot el cos. Demanava aigua, dient: "Tinc calor, tinc calor. Si us plau, doni m aigua". Com la meva mare havia sentit els militars dir que no era bo donar aigua a persones cremades, ella li va dir: "Si us plau, es pacient, moriràs si beus aigua". La nena va murmurar "si la meva mare fos aquí, em donaria aigua". La deixem sola, en no poder fer res. Però com la mare es preocupava per ella, la buscàrem després d'un temps. Lamentablement, la vam trobar morta. Vessant llàgrimes, va dir la meva mare, "hauríem haver-li donat aigua".

Juntament amb els meus familiars, vam passejar per la ciutat el 6 d'agost i el dia 7, a la recerca d'un refugi. Vaig vomitar diverses vegades suc gàstric groc i plorava tot el temps de la por.

El 07 d'agost, vam caminar tot el dia per arribar a la casa d'una familiar a la part nord d'Hiroshima. En el camí, vam haver de desviar-nos moltes vegades a causa de la runa, rajoles i moltes altres coses de les cases cremades i col·lapsades que es trobaven a la carretera i bloquejaven el camí. Es trobaven també molts cadàvers en el camí. A la casa de la nostra parent, els nens patíem de febre alta i diarrea greu, però afortunadament vam sobreviure.

Vaig saber després d'un temps que la filla d'un amic del meu pare, que tenia la mateixa edat que jo, estava atrapada sota de casa i no podia sortir d'allà. Va cridar, "Pare! 'Ajudeu-me! Seré una nena bona a partir d'ara. Et prometo no tornar a fer res dolent. Si us plau, treu-me d'aquí!" Molts van tractar de treure-la, però en va. Finalment va ser envoltada de flames. Els meus amics amb els que solia jugar van morir per l'explosió i els raigs de calor. Molts, molts nens van morir sota el núvol de fong. Quina tristesa!

Jo per poc vaig sobreviure, però els malsons i la por m'han perseguit i turmentat.

Pensem que la bomba, anomenada "pikadon", era diferent de les habituals, però no sabíem que la bomba emetia radiació. La meva mare que no ho sabia va anar a la ciutat sovint, a la recerca dels seus parents, amics i coneguts. Potser per això, va tenir osteoporosi severa. La seva columna vertebral va ser danyada i estava corba com un geperut. Es queixava del mal d'esquena tot el temps i va passar la seva velleïsa estirada al llit.

Després de recuperar-se de les seves lesions, el meu germà anava a la ciutat amb la mare. Va patir d'un infart cardíac i tenia la funció renal deteriorada. S'havia de fer una diàlisi 3 vegades al dia. A més, tenia osteoporosi severa. Va morir pel sofriment d'aquestes malalties. Com que no tinc prou coneixement sobre els efectes de la radiació, no puc dir amb certesa si les seves malalties van ser causades per la radiació de la bomba atòmica. Però crec que si no hi hagués

hagut cap atac atòmic, tant la meva mare i com el meu germà haguessin viscut una vida millor.

Una amiga meva estava promesa, però el seu compromís es va trencar per l'oposició dels pares del nuvi. Van dir: "pel bé dels nostres néts, no permetrem que el meu fill es casi amb una hibakusha". Es culpava per ser un hibakusha tot el temps.

Dotat d'una bona salut, he pogut viure una vida digna. Em sento molt agraït que jo pogués sobreviure quan penso en els que han hagut de morir tràgicament.

Però no puc estar lliure de por i ansietat de ser un hibakusha. Els hibakusha vius són cada vegada més grans, la qual cosa ens deixa molt poc temps perquè puguem parlar de la crueltat de les armes nuclears. Vull demanar-los que comparteixin amb els seus amics i familiars el que han escoltat de nosaltres el dia d'avui.

Les armes nuclears no permeten els éssers humans viure o morir humanament. Nosaltres, els éssers humans podem iniciar una guerra, però al mateix temps podem crear i mantenir la pau. Amb la finalitat d'assegurar que no hi hagi més hibakusha arreu el món i deixar als nostres fills un planeta pacífic i bell, sumi's a la nostra crida de "no a la guerra" i per "l'abolició de les armes nuclears".

Kuniko Kimura

Secretària General Adjunta de l'Associació de Chiba de supervivents de la bomba atòmica

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

Equip de redacció: Jordi Calvo i Pere Ortega.

Han col·laborat en aquest número: Xavier Bohigas, Teresa de Fortuny, Masashi Ieshima i Kuniko Kimura.

D.L.: B-18996-2010 · ISSN edició impresa: 2013-8121 · ISSN edició en línia: 2013-9764

COM COL·LABORAR

- Forma part del nostre equip d'investigació.
- Ajuda'ns en tasques de comunicació, gestió i campanyes.
- Fes les pràctiques dels teus estudis al nostre Centre.
- Feste soci des de la nostra web: www.centredelas.org

CENTRE DELÀS D'ESTUDIS PER LA PAU · Carrer Erasme de Janer, 8 (entresol) · 08001 Barcelona [Despatx nº9]
www.centredelas.org · info@centredelas.org